

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXII

ЛИСТОПАД 1975

Ч. 11. (255).

КУТОК розваг

ДІЛИ СПРАВЕДЛИВО, РАХУЙ ВДУМЛИВО!

Петро і Степан умовилися працювати разом, а заробіток ділити нарівно, пополювині. Гроші взявся ділити Петро. І раз і два поділив він чесно, а тоді взяв і приховав собі двадцятку.

Степан полічив свої гроші та й сказав:

— Ану, порахуй ще раз! Мені ще десять доларів належить. Так у тебе аж на двадцять доларів більше, ніж у мене...

— Ну, то й що? — розсердився Петро. — Я більше за тебе працював, то й належить мені більше.

— Може, й так, — відповів Степан. — Та умова є умова, а ти її не дотримав. А то, може, ти й більше взяв би?

— Авжеж, що взяв би! — зухвало відповів Петро. — Мені гроші дуже потрібні.

Похнюпився Степан і пішов додому. Та другого дня підійшов до Петра та й каже:

— Думав я, думав — бачу, що тобі гроші таки дуже потрібні. Тож хочу тобі й ті віддати, що ти мені ото вчора відділив.

— Як то віддати? — здивувався Петро. — А ти ж як житимеш?

— Та вже якось проживу, — каже Степан. — А тебе з біди треба виручати. Та й не всі я тобі віддам і не зразу...

— А як же? — занепокоївся Петро, бо дуже вже закортіло йому Степанові гроші до рук прибрати.

— А так, — каже Степан зідхаючи. — Дам я тобі сьогодні завдаток 83 центи, бо більше тепер при собі не маю. Та це поза рахунком, так, для першого разу. А завтра почну виплачувати тобі так: дам на початок 1 долар, а потім щодня даватиму на 1 долар більше, ніж попереднього дня. Отак за 17 днів і віддам тобі все.

— Так у тебе ж зовсім не буде грошей! — каже Петро. — Залиш собі хоч трохи, а то ні за що буде й хліба купити.

— Та я й сам про це думав, — відповів Степан, чухаючи в потилицю. — От хіба, ти трошки центами будеш мені повертати. Завтра в перший день, дай мені одного цента, а тоді щодня удвоє більше, як попереднього. От і буде мені за що хліба купити.

— Усі 17 день, як ти даватимеш долара? — похмурився трохи Петро.

— Та можна й не всі, — погодився Степан. — Повертай мені центами тільки 14 день.

— Добре, — погодився й Петро. — оце трохи пограсмось: ти даватимеш мені впродовж 17 день долари, а я тобі — центи. Доведеться десь центів набрати. Гляди тільки угоди не зламай.

— Аби ти не зламав! — посміхнувся Степан. — А моє слово тверде, я люблю чесність.

— Та й я люблю, якщо вона мені на користь, — зареготався Петро, уявляючи собі, який то він прибуток матиме — таке йому й не снилось.

Розійшлися вони кожен до свого діла, і вже тоді тільки щодня зустрічалися, коли заплату між собою робили; Степан давав щодня Петрові на одного долара більше, ніж попереднього дня, а Петро, весело жартуючи, відлічував Степанові центів удвоє більше ніж попереднього дня. Та десятого дня Петрові забракло центів, він добув з кишені наперові гроші й віддав Степанові. А на чотирнадцятий день віддав Степанові все за умовою й похмуро сказав:

— Піддурив ти мене! Гляди ж не зламай умови!

— Я не зламаю, — посміхнувся Степан. — Ще три дні платитиму, бо хочу тільки своїх 10 доларів повернути. А ти полічи тепер, скільки маси від мене добрих доларів, а скільки віддав нікчемних центів. Та рахуй чесно!

М. Донченко

Завдаток — гроші, виплачені комусь наперед; зухвало — нахабно (impudently, impertinently); похнюпитися — to hang one's head; мені закортіло — мені дуже захотілося (I wish very much).

Завдання: Візьміть у руки олівець або на електронічний рахівницю підрахуйте, скільки виплатив Петрові Степан доларами за 17 днів, а скільки одержав від Петра центами за 14 днів і подумайте, по чій стороні перевага — доларів чи центів.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК І РОЗВ'ЯЗКИ РОЗВАГ У ЧИСЛІ „ВЕСЕЛКИ” ЗА ЖОВТЕНЬ 1975: ЧИ ЗНАСТЕ?

а) Буквою „р”. б) Буквою „о”. ЗАГАДКА: Ведмідь. ШО ЦЕ? Піріг-поріг. ЛЯБІРИНТ: зайчик з правого боку. ДИВНІ БУДИНКИ: трамвай. АКРОСТИХ: вітер. ЧИ ВИ СПОСТЕРЕЖЛИВИ? а) Другий від кінця слоник має коротший хоботик. б) Торбинка останнього ведмедика не має накривки. КОСМОНАВТИЧНА ЛОМИГОЛОВКА: відгадайте цю загадку-розвагу самі!

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагус Колегія. Річна передплата становить у ЗОА — 5.00 доларів, у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС — 4.00 доларів. Ціна окремого числа 50 центів. Ціна подвійного числа — 75 центів.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Обкладинка роботи — Зенона Опішкєвича.
Published monthly, except June to September Bi monthly
at Jersey City, New Jersey

81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription \$5.00 per year. UNA members \$1.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Едвард Козак — Листопад

СТОРІНКИ СЛАВИ

Михайло МАМОРСЬКИЙ

Ілюстрація Святослава ГОРДИНСЬКОГО

У ТІ ДНІ ЛИСТОПАДОВІ

В цей пропам'ятний день листопаду
Ми зішлись у велику громаду
Поклонитися тіням борців,
Що за рідний боролися Львів.

Бо за Львів хто боровся, хто згинув,
Той прославив усю Україну,
Бо і Київ, і Харків, і Львів —
Це земля його предків-батьків.

Бо за Львів хто боровся завзято,
Боронив і зелені Карпати,
І поліські, й волинські гаї, —
Землі предківські, рідні, свої.

В цей пропам'ятний день листопаду
Ми зішлись у велику громаду
Переслати далеко у світ
Львову нашому теплий привіт.

Місто нашої туги й любови,
Незабутній, далекий наш Львове!
Стій на варті, чекай на ту мить,
Аж новий Листопад зашумить!

Леся ХРАПЛИВА

ПРИВІТ ЛЬВОВУ!

— Ні, мій сину!
В ту хвилину
Журавлів не той був спів,
Не такі листки летіли
Поміж гамір, поміж стріли
На далекий, вільний Львів...

Так, мій сину:
Ту хвилину
Вітер порохом замів,
Та колись вона ще буде,
Коли виростеш у люди
І здобудеш рідний Львів!

— Мамо, мамо,
Чи так само
Журавлі летіли там,
У ті дні листопадові,
Що були колись у Львові,
Що казав наш братчик нам?...

Мамо, мамо,
Чи так само
Листя падало з дерев,
Як вставала давня слава
І була своя Держава,
Як ревів наш гордий лев?...

ЛИСИЧКА СЕСТРИЧКА

65. ГОСТРОМИСЛА

Запишавшись та піднявши догори хвоста, пішла лисичка в глибину лісу на східини лісового населення. Тим часом чутка про нового невиданого звіра розійшлася геть по лісі. Всі звірі хотіли хоч здалека подивитися на нього. А лисичка того й не помічала, ішла собі поважно та й сіла на тім пеньку, де звичайно ведмідь сидів. Сіла й жде.

Скоро набралось звірів видимо-невидимо. Всі були цікаві знати, що це за проява, і всі боялися її та й ніхто не смів приступити до неї. Тоді лисичка так ласкавенько до всіх заговорила:

— Любі мої! Слухайте й радійте! Сьогодні вранці одна богиня виліпила мене з небесної глини. Ось подивіться, яка я блакитна! Виліпила й сказала: „Гостромисла! Іди в ліс і будь царицею звірів! Суди по правді й не давай нікому кривдити моїх звірів!”

Почувши це, звірі аж заніміли. Один ведмідь насмівся виступити й від усіх запитати:

— Так це ти маєш бути нашою царицею?

— Так, дітки! — поважно мовила лисичка.

Зараз кинулися робити порядки. Лиси наловили курей та качок; вовки та ведмеді нарізали овець, телят і нанесли цілу купу перед царицею. Лисичка справедливо взяла собі лише стільки, скільки могла з'їсти, а решту роздала голодним.

— Ото справедлива цариця! Ото добродійка! — гукали звірі.

Усі були задоволені. Задоволення стало ще більше після того, як цариця Гостромисла виявила свій гострий розум в справі безхвостого лиса.

66. СПРАВА БЕЗХВОСТОГО ЛИСА

А ця справа була така:

Був собі хитрий лисок. Довго ходив він по курниках за курми й усе йому вдавалося. Та раз заліз він до курника, але господар уже слідкував за ним і вхопив за хвіст. Лис сіпнувся, лишив хвіст у руках господаря, а сам проред стріху та й утік до лісу. Сховався до своєї ями й довго не показувався нікому на очі.

„Як, — думає, — покажуся в товаристві? Засміють мене куцого.”

Сидів три дні й думав. Пішов на ту гору в лісі, де завжди лисячу раду скликають. Загавкав на весь ліс, щоб лиси на раду сходилися, а сам сів у густий кущ задом, щоб не видно було, що він куций.

Почули лиси заклик.

— Ходім, кажуть, — хтось там має новину сказати. Мабуть, скаже, де добре курей красти.

Зійшлися. Прийшла й цариця Гостромисла й сіла на почесний пеньок.

— Панове товариші! — почав куций лис. — Хочу вам щось нове сказати, що я придумав. Нащо нам оті хвости за собою воличити? Та ж то кара з ними! Хвіст довгий, грубий, тяжкий. Часом підеш за курми, а хтось надійде; сам би ти ще втік, та можуть за хвіст упіймати, і зараз хвіст пропадає цілий. Або біжиш кущами; сам би якось проліз, а так зачепиш хвостом та й вертайсь назад! А чи не краще було б, панове товариші, якби всі лиси повідрізували собі хвости та й так без них ходили? Подумайте, чи не правду я кажу!

Стали лиси — ні так, ні сяк.

— І справді, — кажуть одні, — який нам пожиток з того хвоста?

А другі перечать: — Таж хвіст — то наш найбільший гонор! Чого вартий лис без хвоста!

Так ні на чому вони й не стали і всі звернули очі на царицю Гостромислу, як то вона розсудить цю справу.

А Лисичка-Сестричка пригадала собі, як то вона мало хвоста не позбулася та багато сорому набралася з того. І зразу не здогадалася, що й у цього лиса щось з хвостом непевне.

— Дітки мої! — каже вона. — Ану, подивіться, чого цей добродій у кущі сидить. Чи не урвав йому хто хвоста? А він тому, може, й хоче, щоб і ви собі хвости повідрізували.

Скочили лиси, витягли того з куща, а він справді куций!..

— Отож і є, — каже лисичка, — що він хоче всіх вас осмішити!

Почався сміх. Дехто каже:

— Не має хвоста, то віржмо йому ще й вуха. Кращий буде!..

Насилу вирвався та й утік куций лис.

А про царицю Гостромислу ще більша слава пішла по лісі: — От, раз цариця! І справді, що Гостромисла! Сам Соломон премудрий не розсудив би краще.

67. НЕВДАЛІ РОКОВИНИ

Минув місяць. У звірячому царстві це не малий час. Кожний радіє, якщо цілий місяць не потрапив нікому в кігті чи в зуби, або не вскочив у пастку, не потрапив під кулю чи під яку іншу смертельну небезпеку.

Лисичка була доброю царицею, справедливою і м'якосердною, бож не треба їй було самій ходити на лови, хитрувати та мудрувати. Все готове, зарізане, навіть обскубане й обпатране приносили їй услужні міністри.

Жила собі лисичка так, що їй не треба краще. Одного тільки їй боялася, щоб фарба не зіслзла з її шерsti та щоб звірі не пізнали, хто вона така. Через те вона ніколи не виходила в дощ, не ходила в гущавину, не чухалась і спала тільки на м'якій перині з моху.

Надходили роковини того дня, коли Гостромисла вступила на царство. Звірі задумали святкувати той день врочисто і справити при тій нагоді великий концерт. Зібрався хор з ведмедів, вовків та лисів. Увечері, по великих походах, обідах

(Закінчення на стор. 6-й внизу)

ХАРАКТЕРНИК З СІЧІ

(Історична казка)

5. ТАТАРЧУКІВ ЗЛОЧИН

Татарчук скоро здобув собі прихильність низового братства, та не дуже то квапився ходити з козаками на воєнне діло. Завжди знаходив якусь причину, щоб залишитися на Січі. Він тільки пильнував свого отамана Долута, і здавалося, що кожне слово отамана було для нього святе.

Не пізналися на ньому і запорожці з Долутового куреня. Не догадувалися, чого Татарчук інколи залишав Січ і гуляв по Дніпрі, вдаючи завзятого рибалку. Та що він там справді робив, ніхто не знав. Коли ж хтонебудь з козаків бачив його самого в човні, то Татарчук казав, що вертається з риболовлі або вибирається ловити рибу.

Одного разу вночі завернув Татарчук з дніпрового плеса в прибережні комиші і в домовленім місці застав знайомого татарина.

— Ласкавий мурзо, — заговорив татарин. — Оце знову послав мене найясніший хан до тебе пригадати, щоб ти врешті закінчив задумане діло. Годі довше чекати! Не мають наші аули спокою від отих запорізьких г'явурів. Наші жінки й діти живуть у вічному страху. Тяжко нам живеться.

Тож рятуй нас, ласкавий мурзо, і спаде на тебе велика ласка могутнього хана. Поспішай, не відкладай! Його милість хан бажає, щоб ти якнайскоріше закінчив своє діло, як було домовлено.

Татарчук кивнув головою і шепнув:

— Його бажання сповниться! Скажи його світлості, що постараюся заслужити його милість і ласку. А тепер прощай, земляче: мушу поспішати, щоб у пору повернутися до куреня.

Татарчук скочив у човен, вдарив веслами по воді й виплив на середину Дніпра. Сходило сонце, рибалки верталися з нічної риболовлі. Вернувся від до свого куреня, ліг на лежанку й почав роздумувати, як би врешті покінчити із зненавидженим г'явуром. Але, чи вдасться таке діло, чи не затремтить рука, чи не схибить куля з пістоля? Татарчук вирішив Долута осліпити.

Татарчукове обличчя викривила погірдлива усмішка: так, це буде для Долута найбільша кара. Тоді ні на що не здасться ні його сила, ні відвага. Навіть мала дитина зможе поглумитися з нього.

Помолився Татарчук до свого Аллаха і його пророка Мохаммеда. Спершу приготував для себе

ЛИСИЧКА-СЕСТРИЧКА

(Закінчення зі стор. 5-ої)

і промовах на честь цариці почав той хор співати. Ведмеді ревіли басом, аж дуби тряслися. Вовки гуділи баритоном, аж вуха в'янули. Але як молоді лисички задзвякотіли тоненькими сопранами, то цариця не могла видержати. Її серце було сильно зворушене. Вона забула за всяку обережність і, піднявши морду, як не завив по-лисячому.

Алеж, що тут сталося! Всі співці зразу затихли. Всім міністрам і слугам царським відразу наче полуда з очей упала. Таж це лисиця! А ми собі думали, що вона не знати що! Ах, ти брехухо! Ах, ти ошуканко!

Дуже розлютились всі звірі, що так довго давали себе дурити. Кинулись на лисичку, і там їй край був би, коли б не почалася серед звірів бійка за те, кому першому її покарати. Лисичка не ждала, поки та бійка скінчиться. Хоч і пом'ята та поскубана, а таки втекла з того клекоту досить щасливо. Природна хитрість та спритність найбільше тут їй допомогли.

(Продовження буде)

Пояснення-словничок: записатися, запишитися — прийнятися гордістю, виражаючи це на обличчі, всією поставою й поведінкою (to become proud, to show off); видимо-невидимо — дуже багато, безліч; гостромислий — розумний, розсудливий; обпатрати — обіляти гарячою водою і обскувати пір'я; полуда — більмо, білувата пляма на рогівці ока, яка заступає зір (cataract).

човен, заховав його в комишах, потім прикинувся хворим, щоб залишитися самому в курені з Долутом.

Коли вночі долутовці вийшли на риболовлю, Татарчук вирішив виконати своє ганебне діло. Деякий час розмовляв з Долутом, а потім обидва лягли спати. Долут скоро заснув.

Татарчук підвівся з лежанки й поглядав нишком на свою жертву. Мертва тиша ночі його ще більше підбадьорювала. Він потихенько підліз до сонного Долута, добув із-за пояса ножа і вдарив ним Долута по очах...

Зі страшним криком схопився Долут на ноги. Одною рукою накрив очі, а другою шукав напастника. Але даремно... Татарчук зараз кинувся втікати в сторону Дніпра, де мав приготованого човна.

Почувши несамовитий стогін характерника Долута, козаки, що жили в поблизьких куренях, позбігалися з допомогою. Але вже було пізно. Нещастя, що постигло Долута, вразило їхні серця. Всі питали:

— Хто це зробив? Де той злочинець? Хто він, батьку-отамане?

— Татарчук! Татарчук! — кричав характерник Долут у люті й розпачі. — Він тількищо вибіг з куреня. Він десь недалеко! Біжіть за ним, швидко! Шукайте!

Запорожці кинулись у погоню. Вмить розбіглися вони понад дніпровим берегом і в світлі місяця, що відбилося срібною смугою на плесі ріки, доглядили злочинця в човні.

— Ось він! Ось він, нікчемний харциз! Ловіть його! Давайте човна!

Меткіші зараз кинулися до човнів і пустилися в погоню за злочинцем.

Татарчук утікав щосили. Він силкувався доплисти до очеретів, що буйно розрослися вздовж берегів. Там він міг на деякий час заховатись від запорожців. Але даремне змагався з дніпровими хвилями. Попав човном у крутіж і ніяк не міг з нього вирватися. Тим часом запорожці на прудких човнах догнали його й оточили.

— Здавайсь — закричали грізно й піднесли на нього свої весла. Татарчук хотів був боронитися, бо знав, що пощади йому не буде, йому вже було однаково, чи згине тепер, чи пізніше. Та не довго довелося відбиватися. Один запорожець ударив його веслом по голові, і знепритомнілий Татарчук упав у воду. Тоді запорожці витягнули його на човен і завернули на Січ.

Тяжко розказати, яке було обурення долутовців на нікчемного зрадливого злочинця.

— Ірод лукавий! — викрикували. — Нехрист! Бусурмен! Зрадник! От що загадав: під козака підшився, щоб душу християнську погубити.

Вже допливали до берега, як Татарчук очунав і почав проситися:

— Пустіть мене, братіки. Пощадіть мою голову! Озолочу вас за те. Заплачу золотом, лиш даруйте життя!

Долутовці відповіли:

— Чести козацької за золото не купити! Не турбуйсь, не ти нам, а ми тобі заплатимо за козацьким звичаєм.

Татарчук ще не здавався.

— Я не будь-хто, молодці-запорожці! — Я перекопський мурза! Скільки хочете, заплачу!

Але долутовці не слухали його. Допливши до берега, вивели зрадника з човна й повели до свого отамана Долута.

Перекопський мурза вже не противися. Знав, що на нього чекає. Покорився волі Аллаха...

(Закінчення буде)

Пояснення-словничок: Низове братство — запорожці, бо околиці Січі мали назву Низ; комиш — очерет (cane, rush, reed); схибити (про кулю) — не попасти в ціль (to fail, to miss); поглумитися — поглумувати, насміхатися з когось (to mock, to sneer); несамовитий — raving, raging; смуга — stripe, strap; харциз — лиходій, злочинець (bandit); крутіж — вир (на воді) — whirlpool, swirl; підшиватися під когось — удавати когось іншого (to simulate).

ДО САДОЧКА

До дитячого садочка
Йдуть веселі діточки,
Будуть вчитися ліпити,
Малювати хатки.

Зроблять квіти для віночка,
Вивчать віршики, пісні,
А казки такі почують!
Ще розкажуть і мені.

РОЛЯНИК

НАША КОЛОМИЙКА

Гей, ходжу я до садочка,
Де дітей багато,
І так мені веселенько,
Мов велике свято.

Співаємо, танцюємо,
Рисуємо, гуляємо —
Хоч надворі дощик сіє,
Ми про це не дбаємо.

Хоч надворі вітер віє,
То яке нам діло?
Ми сонечко намалюємо,
Щоб в садку нас гріло.

ГОЦА ДРАЛА

Гоца Драла добре дбала,
Сорочинку в річці прала.

Почепила на ожину:
— Тут сушися, сорочино!

На сорочку пташка сіла,
І лапками наслідила.

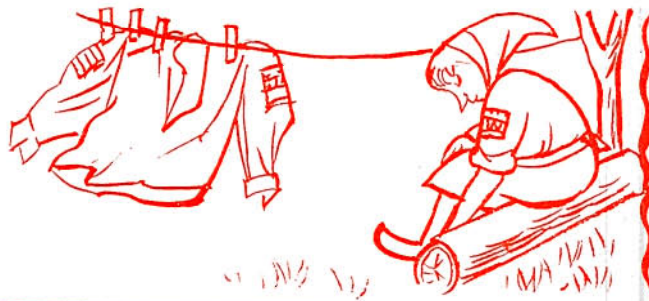

Гоца Драла добре дбала,
Сорочинку вдруге прала.

Почепила на шнурочку:
— Висихай отут, сорочко!

Та повів вітер-ворог —
Сорочинка впала в порох.

Ще раз прала Гоца мила
І на сонечку сушила.

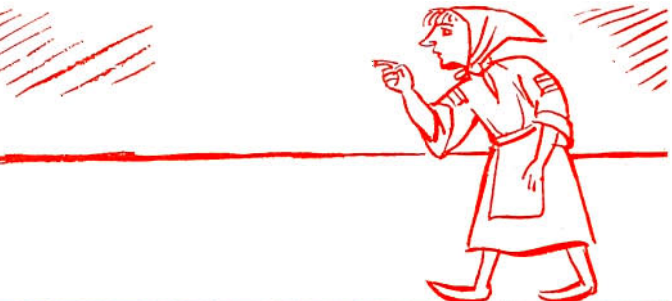

Пильнувала сорочинку
І здрімнула на хвилинку.

Та підкралася хмарина —
Знову змокла сорочина.

Взяла Гоца сорочину,
Розіслала на лавчину.

Ромтомтома Гоца мила
На сорочку посадила:

— Сядь тут, гноме, не дармуй,
І суши її прасуй!

Наслідити — залишити сліди ніг на чомусь (to leave footprints).

М А К І В К А

Перша світова війна вже тривала вісім місяців. На українських землях змагалися в кривавих боях російська царська армія з армією цісарської Австрії. Спочатку російські війська мали успіхи: майже без боїв зайняли вони українську частину Галичини зі Львовом, Тернополем і Станиславовом, але в горах Карпатах натрапили на сильний спротив австрійсько-угорської армії. Коли ж на допомогу австрійцям прийшло кілька німецьких дивізій, то німці й австрійці почали поволі відтискати москалів з гір на доли.

Навесні 1915-го року німці здобули гору „Острє”. Москалі злякалися, що їх можуть оточити з усіх сторін. Тому московське командування вирішило здобути велику гору Маківку, щоб не тільки забезпечитися від оточення, але й загрозити оточенням німецьким військам.

Маківку обороняли два курені Українських Січових Стрільців.

Бої за Маківку почалися вночі з 28 на 29-го квітня і тривали кілька днів. Московський наступ почався гураганним вогнем гармат, на стрілецькі становища посипалися гранати і шрапнелі. Важко застогнали карпатські гори й ліси. Земля розприскувалася чорними водограями від вибухів стрілен, а старі смереки з тріскотом валилися на землю. Опісля з московських окопів, мов з мурашника, висипалися непроглядні лави солдатів і рушили вперед. Москалі першим наступом захопили австрійські окопи під горою і почали спинатися на гору. За деякий час вони підійшли під самий верх Маківки. Тут завзято оборонялися наші стрільці з 2-го куреня. Москалі тихо, без пострілу лізли на загорожі з колючого дроту й гинули, як мухи, але на місце вбитих ставали інші й наступ продовжувався. За годину москалі, мов сіра повінь, залляли верх гори...

Тоді на допомогу оборонцям прибули 1-ий курень січових стрільців і дві угорські сотні. Почався протинаступ. Цим разом на ворога посипалися нищівні стрільня австрійської артилерії. Ви-

Дмитро Вітовський

бухи відгородили москалів на верху гори від задніх військових частин. Москалі відбивалися завзято дві години. Угорські молоді вояки-новобранці, ще не заправлені в боях, відступили. Увесь тягар нерівної боротьби упав на січових стрільців. Два рази підсувалася стрілецька розстрільна під верх гори і два рази відступала. Знову вдарила австрійська артилерія, і втретє рушили стрільці в наступ. За третім разом стрільці багнетами промостили собі дорогу на верх гори. Маківку відібрано. Побойовище густо вкрилося тілами вбитих солдатів. Недобитки двох московських полків почали безладно відступати, а велика частина здалася в полон.

Так закінчився московський наступ на Маківку.

На другий день москалі ще раз намагалися здобути Маківку, але наші стрільці держали її міцно в руках. Там бо билася не Австрія проти Росії, а Україна проти Московщини, як це було за часів Виговського, Дорошенка, Мазепи... Бож воякам-українцям, що зголосилися добровільно до військової служби в Українським Легіоні, не залежало на тім, щоб війну виграла Австрія, але щоб допомогти українському народові визволитися з-під чужого панування, а потім створити власну незалежну об'єднану державу на всіх українських землях.

У боях на Маківці українські січові стрільці визначилися як витривалі й сміливі вояки. То були сотні, якими командували Андрій Мельник, Осип Будзинівський і Дмитро Вітовський. Між ними були теж відважні дівчата-вояки, хорунжа Софія Галечко і хорунжа Олена Степанів. Маківка перейшла в історію як славна подія — перемога стрілецької зброї над москалями.

Стрілецькі втрати виносили тоді 42 убитих і 76 пораних, а 32 під час нічного бою попали в полон. Московські втрати були дуже великі.

Поляглих стрільців поховано на окремій військовій цвинтарі, а на самім верху гори поставлено пропам'ятний хрест. На Маківці відбувалися

Софія Галечко

Олена Степанівна

НАДІЙКА

Мала Надійка сиділа за столом і оглядала альбом із світлинами. Ось світлина бабусі, дідуня... Ось татко й матуся, ще дуже молоді, і багато інших. А це що? Татко в якомусь однострої — короткі штанці, на шиї хустка і дивний капелюх на голові. Узяла альбом і побігла у сусідню кімнату, де сидів батько.

— Таточку, що це за однострій у вас? — спитала, показуючи на світлинку.

— Це, доню, з пластової прогулянки.

І батько почав розповідати Наді про Пласт.

— Таточку, я теж хочу бути пластункою!

— Добре, доню, це тішить мене. Але тепер*) вороги забороняють Пласт, тому я сам буду вчити тебе новацького закону.

Надійка стала серцем новачкою і чекала тільки хвилини, коли зможе одягнути однострій. Чекала, а час минав...

Почалася війна. Прийшло німецьке військо, а потім большевики. Надійка все ще мріяла про пластовий однострій.

Від деякого часу вона стала помічати, що до тата пізно ввечері приходили якісь люди. Батько водить їх до своєї кімнати, і вони там про щось довго розмовляли, заслонивши вікна.

Одного ранку до хати вдерлися большевики й почали розпитувати про якихось партизанів, що ходять ночами.

— Нічого не знаю, — відповів батько. — У нас нікого не було.

Большевики пішли. Надійка цього всього не розуміла. Вона рішила спитатися батька.

* Це було перед другою світовою війною, коли польська влада розв'язала Пласт у Галичині.

— Тату, та ж до нас приходили якісь люди!?

— Цить, доню! Нікому про це не говори! Якщо ти бачила, то я тобі розкажу, але ти мовчатимеш.

— Татку, я пластунка і слова додержу!

Батько усміхнувся і погладив доню по голові.

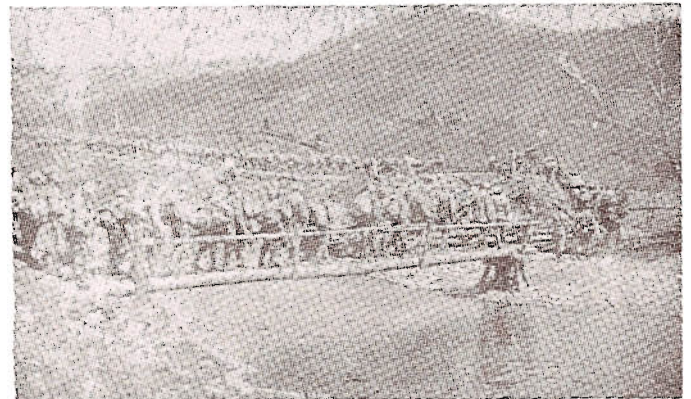
— Надю, ти сама бачиш, як вороги мучать наших людей, забирають їх у тюрму або вивозять у Сибір на каторгу. Чи можна на це спокійно дивитися? Ні, ніколи! Отож, українці вирішили оборонятися. Молоді й старі, чоловіки й жінки

щороку багатолюдні поминки за поляглих героїв. Багато українців, особливо молоді, приходило туди, щоб помолитися на могилах і зачерпнути свіжої сили для дальшої визвольної боротьби.

М. Маморський

Пояснення-словничок: оточувати — to surround; курень — назва військової частини, приблизно кількістю 500-1.000 вояків (battalion); гураганний огонь — tornado-fire (дуже сильний обстріл ворожих окопів гарматами, як підготовка до наступу піхоти); стрільно — гарматна куля, набій; водограй — fountain; загорожа — тут: fence of barbed wire; угорський — Hungarian; нищівний — deadly; новобранець — recruit; недобитки — remnants; витривалий — hardy; хорунжий — нижчий старшинський ступінь.

Українські Січові Стрільці в поході з-під Маківки

збираються в лісах і стягають зброю, щоб не дати ворогам безкарно господарювати на нашій землі. Їх багато, треба їм провідника. І знаєш, хто ним став? Мій друг Роман. Ось глянь: на цій світлині наш пластовий гурток „Чорноморці”, а посередині — він. Ті люди, що до нас приходили — повстанці.

Того вечора Надійка довго не спала, думала про українських повстанців та про їхнього провідника.

— Чи побачу я колинебудь його? — питала Надійка.

**
*

Від того часу минуло кілька тижнів.

Надійка сиділа й читала. Увійшов зажурений батько.

— Татку, що сталося?

— Надю, сьогодні ввечері має прийти до нас провідник повстанців, але я дізнався, що більшовики таємно пильнують нашу хату. Треба дати йому про це знати!

— Я піду! — сказала Надя. — На мене ніхто не буде зважати.

— Доню, ти? — батько поцілував її в чоло.

— Іди, але будь обережна!

Він розповів їй, куди йти.

Надя взяла кошичок і вийшла. З-за сусіднього дому ніби припадково виглянув більшовик.

— Куди йдеш?

— Недалеко. Там під лісом ростуть ягоди. Іду назбирати — мама вареників зварять.

Пішла. Спочатку йшла полем, а як вступила в ліс, оглянулася. Ніхто за нею не йшов. У лісі звернула стежкою праворуч. Батько так казав. Трохи боязко самій у лісі... Але ні, вона не сама, тут є наші повстанці. Ось стоїть один в однострої, з рушницею в руці... Біля нього другий.

— Доню, ти певно заблудила! — сказав повстанець. — Ходи, я відведу тебе на край лісу.

— Ні, ні, я не заблудила. Я просто сюди йшла. Батько казав.

— А до кого?

— До вашого провідника, до того, що всіма повстанцями командує.

— О, коли так, то ходи, доню! — весело відзивався повстанець і звернувся до свого товариша. — Ти, друже Громенко, залишися тут!

Пішли у глибину лісу. Надя зацікавлено розглядалася. Як багато тут повстанців! Ось і землянка. Увійшли.

— Друже командире! — звернувся вартовий до повстанця, що сидів за столиком і дивився на якісь мапи. — Ця дівчинка до вас!

— Так, це той, що на світлині! — подумала Надя.

— Ти, доню, до мене? Що доброго принесла? — запитав командир.

— Пане, добре, що я вас знайшла... Не приходьте до нас сьогодні ввечері! Більшовики обставили хату. Можуть вас зловити... Хто ж тоді буде повстанцями керувати?

Командир посадив Надю на коліна і пригорнув до себе.

— Дякую тобі, доню! І в мене була донька Маруся. Більшовики забрали... — сумно сказав він.

— Не сумуйте, — відповіла Надя. — Ви з повстанцями проженете більшовиків і знайдете свою доню.

— Дай Боже, щоб твої слова скоро сповнились! — зідхнув командир.

Другого дня повстанці наскочили на більшовиків і розгромили їх. Сам командир відпровадив Надю додому і, вітаючись із батьком, сказав:

— Відважну доню маєш!

Того вечора перед сном Надійка довго-довго молилась: за батька, за матір і за всіх, а окремо за вояків Української Повстанської Армії і їхнього командира, генерала Тараса Чупринки-Шухевича, що бувши пластуном-чорноморцем, ще звався Шухом.

— Боже, дай, щоб Маруся до нього скоро вернулася! — закінчила вона.

Г А Р Б У З - Л І Х Т А Р

Гарбуз-ліхтар, гарбуз-ліхтар...

Який у тебе вид смішний!

Ти на вікні гориш, як жар,

На всіх ти дивишся — страшний!

Ти на тонкій огудині

Великий виріс без людей.

Тенер лякаєш на вікні

Яскравим світлом із очей.

З англійської — ЯрС.

Г а р б у з — pumpkin; о г у д и н а, огудиння — stems, stalks or creeping parts of pumpkin (cucumber, watermelon).

ШУХЕВИЧІ

Марійка дістала запрошення взяти участь в академії на пошану генерала Тараса Чупринки. Вона закінчила 7-му класу Рідної Школи, має сильний голос і дуже гарно читає напам'ять вірші.

Марійка радо погодилася вивчити призначений їй вірш, але почувалася ніяково, що замало знала, хто був той Тарас Чупринка і чому на його честь влаштовується академія. За порадою мами вона звернулася до знайомого сусіда, що був колись вояком Української Повстанської Армії. Марійка попрацювала його докладніше розповісти, хто був генерал Тарас Чупринка і чим він заслужився перед рідним народом.

Сусід радо погодився пояснити Марійці все, про що вона його просила.

— „Тарас Чупринка — це приbrane ім'я і прізвище, — сказав він. — Насправді він називався Роман Шухевич. Він був головним командиром Української Повстанської Армії, яку скорочено називають УПА. Всі бійці тієї армії змінювали свої імена, щоб вороги не знали, з якого вони роду, та не мстилися на їх землях.

Цього року відзначаємо 25-ліття його героїчної смерті, що сталася 5 березня 1950 року в селі Білогоріччя коло Львова. Тому тепер про нього багато пишуть у газетах і влаштовують академії та різні збори, щоб таким способом звеличати пам'ять нашого героя.

Щоб ти, Марійко, краще зрозуміла, що діялося перед тим і тоді в Україні, хочу розказати про ці справи трохи докладніше. Ти вже знаєш, що 200 років тому, в 1775 році, москалі підступно зруйнували Запорізьку Січ. Козаки мусіли втікати з рідної землі, яку захопили вороги. Однак український нарід ніколи не переставав думати про те, як їх позбутися. Про бажання жити на волі голосно заговорив наш найбільший поет Тарас Шевченко, а за ним інші поети, письменники та народні провідники.

В 1914 році почалася Перша світова війна. Наш нарід зрозумів, що ця війна може стати доброю нагодою для відновлення рідного війська і для боротьби з ворогами за власну державу. Зараз зорганізувалася військова частина добровільців, Українські Січові Стрільці. Хоч вони воюва-

Ген. Тарас Шухевич-Чупринка

ли по стороні Австрії, але мали єдину і головну мету — визволення України.

В 1917 році в Московщині вибухла революція і цар мусів зректися престолу. Україна почала творити власну державу й військо. 22 січня 1918 р. вона проголосила свою незалежність. У жовтні 1918 р. розпалася Австрійська монархія. Західні землі України, що належали до Австрії, стали також вільні, проголосили свою незалежність і вирішили з'єднатися із Східною Україною в незалежну соборну державу.

Це дуже не подобалося ворогам України. Москалі й поляки пішли війною проти молодого ще не закріпленої української держави і захопили її землі.

Але український нарід не думав здаватися. Він робив усе можливе, щоб довести світові, що хоче бути вільним. Боротьба продовжувалася, але вже не на бойових фронтах, лише в підпіллі. Замість бригад і куренів, виступили до бою відділи таємної організації. У рядах тієї організації на землях Західної України появилася молодий юнак, Роман Шухевич. Завдяки своїм здібностям він скоро зайняв у цій організації визначне становище.

В 1939 році почалася Друга світова війна. Загрімилі гармати, загорілися міста й села. Український нарід знову пробував використати нагоду, щоб відновити визвольну боротьбу. Одні молоді люди зголосилися до Першої Української Дивізії, а другі пішли до Української Повстанської Армії, яка боролася проти москалів, німців і поляків. Головним командиром цієї армії став Роман Шухевич-Тарас Чупринка. Повстанська боротьба тривала довго. Бої розгорілись на Поліссі, Волині, в Карпатах — майже в усій Україні. Своєї дії поширювала УПА і на наддніпрянську Україну. Боротьба була завзята й коштувала багато людських жертв. Уже й закінчилася Друга світова війна, а на українських землях постанці все ще билися з ворогами. У цій боротьбі загинув героїською смертю в бою з московськими більшовиками і Тарас Чупринка.

Роман Шухевич народився 1907 року в Західній Україні. Вже 16-річним юнаком вступив до таємної Української Військової Організації. Був

Володимир Шухевич
основник і редактор „Дзвінка”.

Обкладинка 1-го ч. журналу
для дітей „Дзвінок”

Катря Гриневичева
редакторка „Дзвінка” 1909-11

також пластуном. Середню школу закінчив у Львові й там учився в Політехнічному Інституті. Але головною метою його життя була участь у визвольній боротьбі. Нелегка була ця боротьба. Романа арештували поляки, опісля німці, держали в тюрмі, навіть мав він присуд смерти. Та все ж таки йому вдалося уникнути смерті і згодом він став у проводі Української Повстанської Армії.

Годі перелічувати всі бої, що їх звела ця легендарна армія. Їх було багато. Тарас Чупринка керував ними аж до своєї смерті, що постигла його на 43-ім році його героїчного життя. Оточений з усіх сторін ворогами, він боровся до останньої хвилини свого життя.

Про ці бої написано в нас уже чимало книжок, і їх варто прочитати всім нашим молодим людям, які виростають поза межами української землі.

При тому скажу тобі, Марійко, що ми повинні схилити свої голови не тільки перед Романом Шухевичем — Тарасом Чупринкою, але згадати з пошаною його діда, професора Володимира Шухевича, який ще в 1890 році почав видавати і редагувати у Львові гарний журнал для дітей,

„Дзвінок”. Деякий час (1909-1911 рр.) „Дзвінок” редагувала письменниця Катря Гриневичева, століття уродин якої припадає на цей рік. Вона писала для дітей вірші і оповідання, а для молоді уклала збірку легенд. Була членом-засновником Об’єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ). Цей „Дзвінок” подібно, як тепер „Веселка”, великою мірою причинився до доброго виховання нашої української молоді. Цей журнал, що виходив аж до початку Першої світової війни в 1914 році, засіяв у душах своїх читачів не одну таку думку, з якої згодом зродилася ідея боротьби за волю в рядах Українських Січових Стрільців, обох українських армій — наддніпрянської та галицької, в підпільних організаціях, у Першій Українській Дивізії і в Українській Повстанській Армії.

Марійка уважно прослухала цю цікаву розповідь. Вона щиро подякувала колишньому борцеві УПА, що боровся під командою славного лицаря-героя, Шухевича-Чупринки. Вона з пошаною згадала і його діда, Володимира Шухевича, що помер 60 років тому (в 1914 році). Марійка вирішила присвятити своє життя і свою працю для добра поневоленої України, рідного народу і рідної громади.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

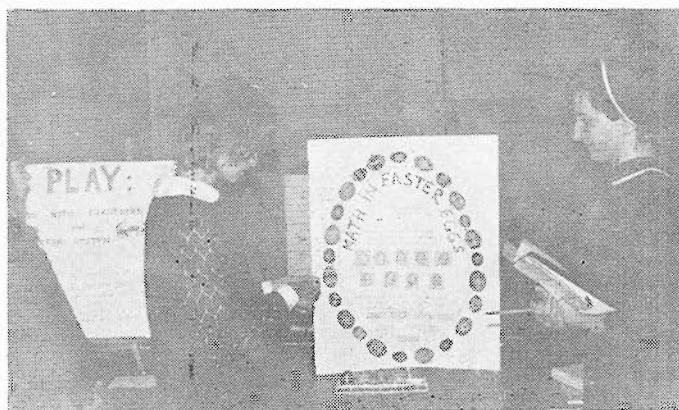
МАТЕМАТИЧНА ВИСТАВКА В ШКОЛІ СВ. ЮРА

Ірка Яримович пояснює суддям примінення математики в архітектурі хати з тістечок.

Минулого навчального року в школі св. Юра відбулася математична виставка. Брала в ній обов'язкову участь учні 5-8 клас, а учні молодших клас могли зголосити свою участь добровільно. Кожний учасник мусів виконати проєкт, до якого треба було прикласти математику. Спеціальна комісія розглянула ці проєкти і вибрала найкращі. Діти з великою охотою працювали над проєктами і були вдячні учительці математики Сестрі Антонії за те, що організувала таку виставку.

*Марта Івашків
учениця 6-ої класи*

Софія Зелік пояснює Сестрі Антонії різні геометричні взори, що вживається для писання писанок.

ДРУЖИНА КОПАНОГО М'ЯЧА В ШКОЛІ СВ. ЮРА В НЬЮ ЙОРКУ

При школі св. Юра в Нью Йорку діє футбольна дружина. У 1973 р. ми виграли перше місце й здобули кубок для нашої школи. Минулого шкільного року ми також виграли перше місце і успішно змагалися за мистецтво ліги.

Футбольна команда, перший ряд (навколішках): Орест Струтинський і Мирон Приймак; другий ряд: С. Шрамко, І. Ключевич, Л. Лавро, П. Струтинський, В. Лаврин, Б. Малицький; третій ряд: п. Юрій Струтинський, Сестра Антонія, В. Клоків, І. Ховалко, І. Лещук, Р. Шуль, Б. Крамарчук.

Нашу команду організувала Сестра Антонія, а нашими тренерами є: В. Клоків і В. Кіра. Найбільше голів забив наш середній напасник О. Сисак. Дуже добре грає на помочі капітан нашої дружини О. Струтинський.

Кожного вівторка вправляємо на шкільному подвір'ї. Це тяжка, але приємна гра. Дуже тішуся, що граю в нашої шкільній дружині.

*Петро Струтинський
лівокриловий*

К. ПЕРЕЛІСНА

ФУТБОЛ

Нам футбол — знайоме діло,
І команда в нас міцна,
І з усяким завжди сміло
Позмагається вона.

Ми й м'яча собі придбали,
Ним не раз забили „гол”...
Тільки горе нас спіткало —
Закінчився наш футбол!

Ми змагалися над морем,
І я „гола” так забив,
Що злетів наш м'яч угору,
Впав у море і... поплив!

БОГДАН-СИЧОВИЙ СТІЛЕЦЬ BOHDAN-SICHOVY STRILETS

РОЗДІЛ XIX: „МАРА” НА КЛАДОВИЩІ

CHAPTER XIX: “GHOST” AT THE CEMETERY

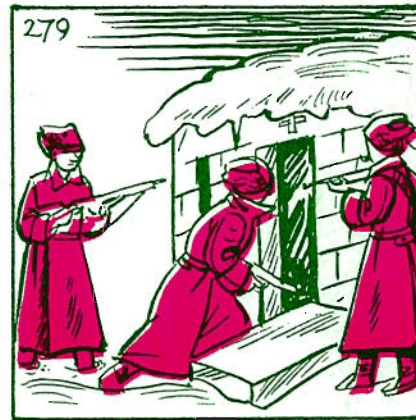
Біля брами вартовий зупинив утікачів і пострілом у повітря за-
алармував інших вартових.

A guard stopped the running sol-
diers at the gate and alerted other
guards with a shot in the air.

Почувши про „мару”, вартові в
бойовім порядку рушили в напря-
мі підозрілої гробниці.

Having heard about the “ghost,”
the guards set out information to-
ward the grave.

Вартові перешукали гробницю,
але, крім недогарка свічки й доло-
та, нічого не знайшли.

They searched the grave, but
found nothing except for a chisel
and a piece of candle.

„Ще раз вислизнули нам з рук!”
— сказав командир варті і нака-
зав погоню.

“They slipped out again,” said the
commanding officer and ordered a
chase.

Увечорі до бюро військового на-
чальника Києва принесли рапорт:
„Підозрілих багато, але це не ті,
яких ми шукали”.

In the evening the military com-
mander of Kiev heard the report:
„There are many suspects, but the
ones we searched for are not among
them.”

(Продовження буде)
(To be continued)

А вдосвіта на Печерську „хтось”
спалив десять військових вантаж-
них авт.

And in the morning „somebody”
burned ten military trucks at the
Pechersk.